

Fyrilestur um harða lagnu

Í annaðkvöld kl. 20.00 skipar Norrøna felagið fyrri fyrilestri við ljósmyndum um norrønu búsetingina í Grønlandi.

Fyrilesturinn verður á Landsbókasavninum og Norrøna felagið hevur fingið Simun V. Arge, sum hevur lutikið í fornfrøðilgum rannsóknum í Grønlandi, at greiða frá búsetingini í m.a. Brøttulið.

Orsøkin til hetta tiltak er sjálvsagt, at í ár eru liðin 1.000 ár síðan íslendingurin Eiríkur Reyði setti búgv í Brøttulið í Grønlandi og grundaði ta norrønu búsetingina í Eystur-og Vesturbygd.

Henda búseting fekk eina 500 ára langa søgu — miðskeiðis í 14. öld hvarv Vesturbygdin og seinast í 15. öld doyði tann seinasti norð-búgvinn í Eysturbygdini. Tá hevði alt skipa-

samband leingi verið slitið, norðbúgvirnir vóru gloymdir. Ikki fyrr enn eini 250 ár seinni, tá ið Hans Egede kom til Grønlands, vórðu menn greiddir yvir, hvørja harða lagnu hesir næstu frændur okkara høvdu fingið.

Fornfrøðingar úr øllum Norðurlondum, eisini Føroyum, hava í mong ár granskað ta norrønu búsetingina og umfatandi útgrevstrar hava vist, hvussu tey livbjargaðu sær undir teimum torføru víður-skiftum, ið ráða í Grønlandi. Tó, enn eru mangar gátur óloystar, m.a. kann eingin enn til fulnar prógva, hvi bygdin var avtoftaðust.

Men hesar rannsóknir kunnu eisini siga okkum feroyingum mangt og hvat um okkara egna samfelag í víkingaöld og miðöld, sigur Norrøna felagið.

Burturkast tveitt í havið uttan eftirlit

Burturkast verður søkt í NorðratlantsHAVIÐ uttan nevnt eftirlit. Hetta er ein hótan móti feroyingum og íslendingum.

Millum annað hetta var til umrøðu á fundi í tingmannanevndini, sum skal fremja økt samstarv millum feroyingar, íslendingar og grønlandingar.

Grønlandingar vóru ikki við á fundinum, sum var í Keypmannahavn 26. oktober. Vit hava fingið tíðindafrægn um hann:

Hetta var fyrsti fundurin í nevndini, og varð farið í holt við at gera starvsreglur fyri nevndina.

Til umrøðu vóru eisini mentamálar og kom fram, at stórir áhugi var fyri øktum samstarvi tjóðanna millum á hesum øki. Talað varð um málundirvísing og lærarumskipti, øktan tíðindaflutning, bókaskipti millum søvn, sínámillum ferðir hjá skúlafolkum og møgulega stovnseting av feroysk-íslenskum mentunnargrunni.

Á fundinum kom fram, at persónssambandið imillum feroy-

ingar og íslendingar varð minkað, millum annað tí at feroyskir fiskimenn ikki longur vinna í Íslandi.

Á fundinum varð nógv talað um víður-skiftini tjóðanna millum á fiskivinnuøkinum. Serliga varð feroyska laksaveiðan havd á máli. Eisini varð nevnt um svartkjafta- og lodnuveiðu, fiskir solumál tjóðanna fiskiðnað og fiskivinnuskúlar, har tað sjónarmið kom fram, at tað, ið mest umgalt fyri livið hjá báðum tjóðum var, at íbúgvirnir lærdu at liva við treysti á tað, sum londini høvdu at bjóða.

Eisini varð gjørt vart við vandan av vaksandi nøgd av kjarnorkuvápnum á og í havinum. Talað varð eisini um felags búskaparliga áhugamál orkumálum við-vikjandi.

Ferðasambandið landanna millum varð eisini umrøtt, og lýst tað helst best hetta vandamál, at hesin fundur varð hildin í Keypmannahavn.

Avtalað varð at halda næsta fund skjótt og tá við grønlandskari luttøku.

Sakarmál um 772.000 kr. myrkalagt

Bussar hjá P/f Bil biða eftir Rituni í Skopun. Felagið sigur nú, at Landsstýrið hevði onga heimild at geva ti eina rættin, sum tað hevði frá 1. nov. 1972 til 31. okt. 1977.

Mogens Birch, sakførari hjá Landsstýrinum, segði í Landsrættinum, at Landsstýrið mistók seg, tá tað segði, at tað kundi steðga Steintóri Fagradal.

Almenningurin má ikki vita, hvussu P/f Bil á Sandi og Landsstýrið ætla at koma sær burtur úr einum sakarmáli um 772.000 kr.

Einasta, sum fekst at vita eftir ein fund fyri afturlatnum hurðum í Landsrættinum, var, at P/f Bil og Landsstýrið nú skulu royna at samráða seg fram til eina loysn. Eydnast tað ikki, tekur Landsrætturin málið upp aftur, tá hann kemur næsta ár.

Tað var sakførarin hjá P/f Bil, Halgrí W. Poulsen, sum fekk Landsrættin at lata hurðarnar aftur fyri øðrum enn honum sjálvum, lögmanni Paula Ellefsen og grannskoðaranum hjá P/f Bil, R. Lefévre Sørensen. Hvat teir tosaðu við teir triggjar landsrættardómararnar um í ein tíma, kemur ongum øðrum við, skiltist á Halgrí W. Poulsen og lögmanni, tá teir komu út aftur úr rættarsalinum.

Einarættur við kapping

Tær 772.000 kr., umframt 5% rentu frá stevningardegnum 21. juni 1978, eru eitt endurgjaldskrav frá P/f Bil fyri mista inntøku og ov stórar útreiðslur í fimm ár, frá 1972 til 1977, tá P/f Bil hevði einarætt til ferðafólkaflutningin á Sandoyinni. Hóast einarættin helt Steintór Fagradal fram við sinari koyring. Og tað kostaði P/f Bil 772.000 kr., hevur felagið roknað seg fram til.

Men Landsstýrið vildi ikki gjalda. P/f Bil steyndi tí eftir pengunum. Føroya rættur gav felagnum viðhald. Men helt samstundis, at 772.000 kr. vóru ov nógv av tí goða. 100.000 kr. vóru ivaleyst. Tað helt P/f Bil hin vegin ikki og appelleraði dómin hjá Føroya rætti til Landsrættin.

Landsrætturin viðgjør-

di málið mikudagin í síðstu viku. Tað gekst strítið hjá sakførarunum báðum at fáa málið lagt fram. Tilfarið er rúgvismikið og sakførarin hjá Landsstýrinum, Mogens Birch, hevði ikki havt stundir at kunnað sær tað nóg væl. Hann hevði ikki sakina í Føroya rætti, men hevur tikið við henni av Trygve Samuelsen.

Kundi ikki steðgast

Einarætturin hjá P/f Bil kom í gildi 1. november 1972. Samstundis fekk Steintór Fagradal at vita, at gjørdist hann ikki partaeigari í Bil í seinasta lagi 30. mai 1973, noyddist hann at gevast við sinari koyring.

Hann gjørdi hvørki. Landsstýrið bað so fútan um at steðga honum.

Men fútin segði, at tað kundi hann ikki.

Tá tað gjørdist greitt, at

Steintór fór at halda fram, hótti P/f Bil við at gevast. Men táverandi lögmaður, Atli Dam, bað felagið halda fram. Og fyri at bota um figgjarligu støðu felagsins blivu 110.000 kr. latnar tí úr kassanum hjá Strandferðsluni. Eisini fekst í lag eitt lagaligt lán úr Sjóvinnubankanum.

Arthur á Brúnni, partaeigari í P/f Bil, greiddi Landsrættinum frá, at í 1970 vóru tveir menn í samferðslunevndini í Sandoyinni fyri at fáa allar busseigararnar at stovna felag at standa fyri koyringini.

Hann segði, at teir ferð eftir ferð fingi at vita, at vóru teir ikki við í felagnum, kundi teir vænta ikki at sleppa at koyra longur. Steintór Fagradal var í fyrstani við í fyrireikingunum at stovna felagið. Men hann tók seg seinni burtur úr.

P/f Bil varð stovnað 1. juli 1972.

hd

L.F.Ú.-uppskot farið út í Tinganes

L.F.Ú., landsfelag feroyinga í útbúgving, hevur nú sent Landsstýrinum uppskot sitt um broytingar í lögtingslóginu um lærlingaheim frá 1968.

Felagið vil hava lógina broytt, soleiðis at hon eisini kann koma øðrum enn lærlingum til góðar. Felagið skjýtur upp, at lógin fær navnabroyting

til lögtingslóg um bústaðir til fólk í útbúgving.

L.F.Ú. hevði serliga trupulleikar at finna fram til uppskot sitt um, hvussu grein 3 í lógini skal ljóða. Grein 3 er um figgingina. Fleiri møguleikar blivu viðgjørdir, m.a. á aðalfundi felagsins í september. Endin gjørdist tann, at felagið skjýtur

upp, at landskassin letur 55% av kostnaðinum, treytað av, at avvarðandi kommunu letur grundstykki ókeypis. Tey írestandi 45% skulu figgjast við lantøku.

Væntandi tekur Landsstýrið væl undir við áheitanini frá L.F.Ú. um at fáa lógina broytt. Tá tað var Eilíf Samuelsen, lands-

stýrismaður, sum vísti felagnum á møguleikan.

L.F.Ú. ætlar at geva út eitt felagsblað, sum skal koma út regluliga.

Fyreiringarnar eru nú komnar so langt áleiðis, at fyrsta nummarið kemur út í hesum mánaðinum.

hd